



HAAVOITTUVASSA ASEMASSA OLEVIENTYÖIKÄISTEN YKSINÄISYYS PÄIJÄT-HÄMEESSÄ

Käytäntötutkimus

Melina Hyyrynen, Satu Kivinen & Kristian Talala



TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

- Toteutettu yhteistyössä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen TKI-yksikössä toimivan sosiaalialan osaamiskeskus Verson kanssa
 - Yhteyshenkilöinä Verson kehittämispäällikkö ja projektisuunnittelija
- Aineisto kerätty osana Osallisuuden versoja-hanketta
 - Tavoitteena haavoittuvassa asemassa olevien osallisuuden edistäminen, kohderyhmän kanssa työskentelevien tietotaidon vahvistaminen, tiedon lisääminen päättäjien suuntaan kohderyhmän osallisuudesta ja sen hyvinvointivaikutuksista
 - 2 Verson tutkimusta, 1 käytäntötutkimus v. 2024



TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA -KYSYMYKSET

- Tutkimustehtävänä...
 - Selvittää haavoittuvassa asemassa olevien työikäisten kokemuksia yksinäisyydestä ja heidän omalle yksinäisyydelleen antamia selityksiä
- Tutkimuskysymykset
 1. Millaisia kokemuksia haavoittuvassa asemassa olevilla on yksinäisyydestä?
 2. Millaisia syitä vastaajat antavat yksinäisyydelleen?
- Tavoitteena...
 - Tuottaa ajankohtaista tietoa kohderyhmän yksinäisyydestä sekä sen syistä Päijät-Hämeen alueella
 - Tarjota mahdollisia suosituksia jatkotutkimukselle ja palveluiden kehittämiseksi



KESKEISET KÄSITTEET JA AIEMPI TUTKIMUS

- Haavoittuvassa asemassa olevat
 - Haavoittuvuus yhdistetään usein ihmisryhmiin joko tietyn olosuhteen (esim. riippuvuudet, kriisit, pakolaisuus) tai henkilökohtaisten ominaisuuksien (esim. etninen tausta, ikä, vamma) johdosta (Virokannas ym., 2020; Raitakari ym., 2022)
- Yksinäisyys
 - Subjektiiivinen, kielteinen kokemus, joka syntyy sosiaalisissa suhteissa ilmenevistä vajavaisuuksista (Junttila, 2016, s. 57; Saari, 2016a, s. 10; Tiikkainen, 2006, s. 23)
 - Tärkeää erottaa yksin olemisesta!
 - yksinäisyyden kokemusten havaittu kasautuvan jo entuudestaan haavoittuvammassa asemassa oleville, kytköksissä sosioekonomisiin tekijöihin (esim. työttömyys, matala koulutustaso, vähävaraisuus) (Moisio & Rämö, 2007; Saari, 2010, s. 122)
 - sosioekonomisten tekijöiden tavoin myös yksinäisyys voi olla ylisukupolvista (mm. Junttila, 2016, s. 63-68)



WEISSIN VUOROVAIKUTUSTEORIA

- Liittyminen erilaisiin sosiaalisiin verkostoihin, kiintymys ja yhteenkuuluvuuden tunne toisten kanssa ihmisen perustarpeita
- Tarkastelun keskiössä vuorovaikutussuhteissa ilmenevät puutteet, jotka synnyttävät yksilölle kokemuksia yksinäisyydestä
 - puutteet syntyvät yksilöiden sosiaalisille suhteilleen asettamien odotusten, toiveiden ja tarpeiden pohjalta
- Yksinäisyyden kaksijakoisuus;
 - Emotionaalinen yksinäisyys
 - sosiaaliset suhteet eivät tarjoa yksilölle hänen merkityksellisinä pitämiään tai tarvitsemiaan asioita
 - Sosiaalinen yksinäisyys
 - sosiaalisten verkostojen tosiasiallinen puute tai kokemus, ettei kuulu mihinkään ryhmään



TUTKIMUS KÄYTÄNTÖTUTKIMUKSENA

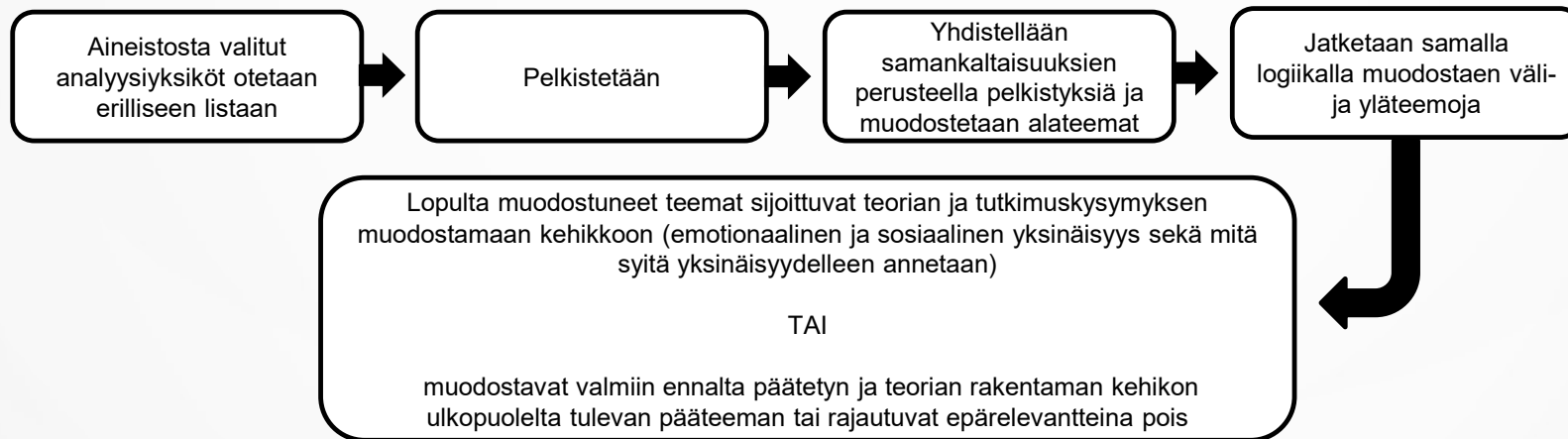
- Osaamiskeskus Verson toiveiden kartoitus käytäntötutkimuksen toteuttamiseen prosessin alussa
- Dialogin käyminen tutkimusprosessin eri vaiheissa
- Työyhteisölle tulosten esittäminen
- Tavoitteena, että Verso hyödyntää tuloksia yksinäisyyttä tutkiessa
- Versolla siis mahdollisuus...
 - Kommentoida työtä/vaikuttaa työhön ennen sen valmistumista
 - Osallistua posteripäivään
 - Hyödyntää tutkimustuloksia jatkotutkimuksessa



AINEISTO JA ANALYYSI

Taulukko 1. Vuosien 2023 ja 2024 kyselyyn saatujen vastausten määrät ja yksinäisyyden avovastauksien osuus sekä prosenttiosuudet.

Vuosi	Kaikki vastaukset	Avokysymyksen vastaukset	%
2023	269	53	19,70 %
2024	304	71	23,36 %
Yhteensä	573	124	21,64 %





TULOKSET

- Emotionaalinen yksinäisyys
 - näkyi aineistossa ulkopuolisuuden kokemuksena, pelkona yhteyden luomisesta sekä tarpeen ja yhteydenpitotiheyden kohtaamattomuutena. Sen lisäksi lemmikin nähtiin olevan yksinäisyyttä helpottava tekijä
- Sosiaalinen yksinäisyys
 - ilmeni aineistossa sosiaalisten verkostojen määränä, asumismuotona, –paikkana tai näiden muutoksena sekä palveluiden tapaamispaikkojen merkityksellisyytenä. Lisäksi sosiaalinen yksinäisyys kiinnittyi vuorokaudenaikaan, viikonpäivään tai aikakauteen sekä etäyhteydet nähtiin yksinäisyyttä helpottavina tekijöinä
- Yksinäisyys neutraalina ilmiönä
 - näkyi aineistossa selkeänä omana teemanaan. Tällöin yksinäisyys tai yksin olo nähtiin hyvänä tai neutraalina tottumukseen liittyvänä asiana



TULOKSET

- Omalle yksinäisyydelle annetut syyt
 - vastaajat toivat esille useita eri näkemyksiä yksinäisyyden syistä. Syyt liittyivät esimerkiksi sosiaalisten verkostojen puutteeseen, resursseihin, terveydentilaan sekä päihteidenkäyttöön. Sen lisäksi syy yksinäisyyteen nähtiin linkittyvän omaan persoonallisuuteen, elämäntilanteeseen ja kiusaamiseen.



POHDINTA JA TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN

- Tutkimuksessamme havaittiin muun muassa se, etteivät kaikki vastaajat pitäneet yksinäisyyttä huonona tai epämiellyttävänä asiana, vaikka se lähtökohtaisesti käsitetään yksinäisyyttä kartoittavassa tutkimuksessa nimenomaan negatiivisena ja ahdistusta kokijalleen tuottavana tilana
- Osaamiskeskus Verso voikin halutessaan hyödyntää tutkimuksemme tuloksia esimerkiksi kehittäessään mahdollisia tulevaisuudessa toteutettavia kyselyitä tai tehdessään muunlaista tutkimusta yksinäisyyteen liittyen



LÄHTEET

- Junttila, N. (2016). Yksinäisyyden ulottuvuudet. Teoksessa J. Saari (toim.) *Yksinäisten Suomi* (s. 52-69). Helsinki: Gaudeamus.
- Moisio, P. & Rämö, T. (2007). Koettu yksinäisyys demografisten ja sosioekonomisten taustatekijöiden mukaan Suomessa vuosina 1994 ja 2006. *Yhteiskuntapolitiikka*, 72(4), 392-401.
- Raitakari, S., Günther, K., & Räsänen, J-M. (2022). Johdanto: Koti hyvinvointityön ja haavoittuvuuden kohtaamisen ympäristönä. Teoksessa S. Raitakari, K. Günther & J-M. Räsänen (toim.) *Koti, hyvinvointityö ja haavoittuvuus* (s. 7-22). Tampere: Tampere University Press.
- Saari, J. (2010). Yksinäisten yhteiskunta. Helsinki: WSOYpro.
- Saari, J. (2016). Aluksi: Matkalla yksinäisyyteen. Teoksessa J. Saari (toim.) *Yksinäisten Suomi* (s. 9-29). Helsinki: Gaudeamus.
- Tiikkainen, P. (2006). Vanhuusiän yksinäisyys: Seuruututkimus emotionaalista ja sosiaalista yksinäisyyttä määrittävistä tekijöistä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Virokannas, E., Liuski, S., & Kuronen, M. (2020). The contested concept of vulnerability – a literature review. *European Journal of Social Work*, 23(2), 327–339.